

Henki &

elämä

Lyhyt matka mökille

Jyväskylän
seurakunnan
lehti

1.6.2018 ■ numero 10

Sairaalapapin ra-
kas, mutta raskas
työ

► sivu 4

Merellä tarvitaan
merimiehen
sydän

► sivut 6–7

Kun arki
pyörii
vastavirtaan

► sivu 16

Kolumni

Kahvia ja pullaa
– nautitaan yhdessä

Erään ohjelman sketsissä kerrottiin, että väliajalla on kahvia ja pullaa. Mahdollinen houkutin, mutta tarkoituksena viettää aikaa yhdessä.

Suomen Merimieskirkko ja sen tekemä työ on monelle melko tuntematon asia. Oma merimieskirkkomatkani on kestänyt läpi elämän merenkulkijaisani ammatin myötä. 17 vuoden ajan se oli myös joko vapaaehtoisena tai työntekijänä toimimista: niin ulkomailla kuin kotimaassa, mutta myös merillä laivakuraattorina.

Ulkomaan toimipisteeseen astuessani mieltäni kohotti kotoinen pullan ja kahvin tuoksu. Yhdessäolo kahvilassa tai vaikka saunan lauteilla oli ja on merimieskirkkotyön ydintä. Ihmisten saattaminen yhteen Merimieskirkon logon, ankkuristin, äärelle on luonut mitä moninaisempia kohtauksia mitä erilaisimmissa tilanteissa.

Merimieskirkon arvot vieraanvaraisuus, rohkeus ja vastuullisuus näkyvät sen toiminnassa. Yhteisöllisyys ei ole vain lause strategiasa, vaan kattaa koko toiminnan.

Ihmiset, jotka ovat vierailleet edes kerran Merimieskirkon toimipisteessä, haluavat useimmiten sinne uudestaan. Vieraanvaraisuus kantaa. Monet heistä kokevat vahvaa yhteenkuuluvuutta ja ryhtyvät vapaaehtoisiksi. Vapaaehtoisten panos on ollut aina Merimieskirkolle elintärkeää.

Merimieskirkkolaisten yhteenkuuluvuus ja sitoutuneisuus saattavat olla meille sisämaan sankareille tuntematon asia. Mutta merimieskirkkotyö ei rajoitu vain satamakaupunkeihin, myös sisämaasta on aina lähdeetty merille ja maailmalle sekä tuettu monin eri tavoin Merimieskirkon toimintaa.

Rohkaise itsesi uuden ja ihmeellisen, mutta samalla niin tutun ja turvallisen äärelle ja tule kokemaan Merimieskirkon vetoava lumen. Anna kokemuksen yllättää ja huomaa Merimieskirkon arvojen kantavan sinua oman elämäsi meren matkalla, mihin se ikinä sinua kuljettaa.

Ole tervetullut kahvin ja pullan makuiseen maailmaan, vieraanvaraisuuteen.

Tero Reingoldt
diakoni
Jyväskylän seurakunta

Tänään rukoilen

Voimia vakavasti sairastuneelle

Jumala, naapuri on sairastunut vakavasti ja ilmeisen parantumattomasti. Anna hänelle ja perheelle voimia tässä vaikeassa elämäntilanteessa. Auta minua olemaan hyvä naapuri.

Mies, 57

Merillä tarvitaan kovaa kanttia ja merimiehen sydän

Keittiömestari Ahti Kallio seilasi maailman merillä yli 40 vuotta. Rikkaaseen elämään ovat kuuluneet kaikki sateenkaaren värit.

MINNA PALOVAARA teksti
HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN kuva

Ahti Kallio, 64, pestautui rahtilaivaan messipojaksi 15-vuotiaana. Kansakoulu ja rippikoulu oli käyty, eikä Rauman seudulta muutakaan työtä löytynyt. Merialan työnvälityksessä kerrottiin, että rahtilaiva Skotlannin Aberdeeniin lähtee vielä samana iltana, mutta papereiden pitää olla kunnossa. Tarvittiin lääkärintodistus, tuberkuloositodistus, kuppattodistus ja tietysti myös merimiespassi. Kiireessä ei ollut aikaa hakea allekirjoitusta äidiltä, joten Kallio kirjoitti itse äidin nimen esteettömyystodistukseen.

– Onneksi tuttu nimismies ei katsonut paperia kovin tarkkaan, ja passi järjestyi. Ehdin täpärästi laivaan. Lähetin sitten äidille ja tyttöstävälle postikortit periltä, että täällä ollaan, Kallio naurahtaa.

Ensimmäinen merimatka oli rankka. Pohjanmerellä talvimyrskyn tuulet ja mainingit ravistelivat laivaa, ja Kallio oli pahasti merisairas. Kolmantena aamuna laiva ankkuroitiin satamaan. Vatsa oli jälleen kunnossa, ikkunaventtiilin läpi kimmelsivät Skotlannin vihreät nummet, ja Kallio arveli tulleensa paratiisiin.

Sittemmin merisairaus ei vaivannut rahtilaivoilla, öljytankkereilla eikä matkustajalaivoillakaan.

Parin reissun jälkeen Kallio hankki koulutusta Rauman merenkulkuoppilaitoksessa.

Kurssilla opetettiin siivoustekniikkaa ja kaikkea messipojan työnkuvaan kuuluvaa. Koulutus riitti pestiin säkärökökkinä, joka saa epäpätevänä tehdä pääkokin osoittamia töitä. Armeijan jälkeen oli vuorossa kokkikoulu.

Merimiehen arki voi olla yksinäistä ja rankkaa, eikä merillä seilaaminen kaikille sovi. Laiva on kuin hotellin ja vankilan yhdistelmä. Siellä tehdään työtä, nukutaan ja vietetään vapaa-aikaa suljetussa tilassa. Matka satamasta toiseen voi kestää kolme viikkoa.

Kallio muistaa, kuinka laivaan nousi juuri 16 täyttynyt poika ensimmäiselle matkalleen. Eräänä aamuna poika tuli kannelle, kiipesi reelingille ja hyppäsi potkurin virtaan. Poikaa etsittiin, mutta ei koskaan löydetty.

Merillä seilaaminen ei sovi kaikille.

– Merillä tuijotetaan paljon horisonttiin. Siellä saattaa tulla mieleen syviä ajatuksia. Minulla on henkinen kantti aina ollut vahva. En hermostu yksitoikkoisuuteen. Pystyn ajattelemaan järkevästi tiukassakin paikassa. Kaikilla ei pää kestä, mutta minulla on kestänyt sekä pää että paikat, Kallio toteaa.

Merillä uransa tehnyt keittiömestari Ahti Kallio matkustaa eläkkeelläänkin. Yksi kodeista sijaitsee Jyväskylässä kihlatun luona.

Kova kantti kehittyi jo lapsuudessa. Elämä yksinhuoltajaäidin kanssa oli köyhää ja epäsiisäntä. Aina ei ollut varaa kunnan lämmitykseen, saati uusiin vaatteisiin. Äidin työn perässä muutettiin, ja koulu vaihtui usein. Elämänpiiriin kuului monenlaisia ihmisiä.

– Näin kaikenlaista. Oli juoppoja, viinankäittäjiä ja salakuljettajia. Kovaan työntekoon opetettiin pienestä pitäen.

Merellä ei ole varaa tehdä työtä huonosti, muuten tapahtuu vahinkoja. Oikea asenne ja merimiehen sydän tuovat työhön mielekkyyttä. Työ on jokapäiväistä ja muuttuu ruutiiniksi, mutta laiva vaihtaa paikkaa ja tilanteet vaihtuvat. Siksi elämä merillä kiehtoo niin paljon. Siihen jää helposti koukkua.

Nykyisin laivat viipyvät satamassa vain lyhyen aikaa, ja alkoholin suhteen pidetään nollalinjaa. Ennen oli toisin. Kallio ei viitsi kaikista nuoruusvuosien menoista ääneen puhuaakaan, mutta ihan joka satamassa ei hänelläkään tyttöä ollut.

– Enhän minä ole joka satamassa käynyt. Australia on näkemättä, mutta muuten joka mantereelle on kyllä sattunut jonkunlainen tyttöstävä, Kallio nauraa.

Maailman merillä ei juuri nienny mitään kotimaassa tapahtui. Maissa oli hyvä poiketa me-

rimieskirkkoon, jos sellainen löytyi. Siellä sai puhua suomea, soittoa kotiin, lukea kotimaan lehtiä ja mikä tärkeintä, siellä pääsi saunaan. Varsinkin Hampurin ja Lontoon merimieskirkkoihin Kallio meni kuin kotiinsa.

– Kirkolle haettiin satamasta tila-autolla. Vietiin ostoksille, jos oli tarvetta, ja sitten ajettiin kirkolle. Pappi oli usein mukana kahvilla jutustelemassa, Kallio muistelee.

Aavalla merellä mainingit keinuttavat laivaa kuin kehto lasta. Kun vettä on alla kilometri, ei ole hätää, mutta karit ja matalikot ovat vaarallisia. Kallio ei pelännyt merillä, eikä isoja onnettomuuksia sattunut. Joskus juomavesi ja ruoka menivät vähiin ja lopuivat. Jäänmurtajaa on joutunut odottelemaan, ja öljykirsiin aikana Mustalla merellä piti odottaa toista viikkoa satamaan pääsyä.

– Tulipalo laivalla on iso vaaratilanne. Pahinta olisi, jos matkustajalaiva ja öljytankkeri törmäisivät yhteen vilkkaalla laivareitillä. Siitä syntyisi hurja tulipalo.

Kallio joutui tiukkaan paikkaan, kun Finnjet romutettiin Intiaan. Pitkään palvelut laiva olisi vielä uudistamisella saatu toimivaksi, mutta sen kohtalo oli joutua naulettaalle. Kalliolla oli takana avioero ja edessä eläkepäivät. Isojen muutosten keskellä löy-

tyi onneksi ammattiapua. Pohdinta hyvän psykologin kanssa auttoi ymmärtämään myös sen, että laivan kiertokulku on lyhyempi kuin ihmisen. Eläkkeellä alkoi uusi elämänvaihe.

Merimieskirkkoon meni kuin kotiinsa.

Kallio ei kadu menneestä mitään ja tekisi samat valinnat uudelleen.

– Paras kaveri meni aikoinaan Rauma-Repolaan töihin ja oli siellä koko työelämän. Minä olen kiertänyt maailmaa joka suuntaan. Olen aina tottunut menemään. Minulla on yhä koko ajan reissulaukku pakattuna.

–Elämässä pitää olla haaveita. Aion matkustaa nuoruuteni Kuubaan palmun alle kirjoittamaan muistelmia. Minulla on rinnallani oma muusa, **Helena**. On lapset ja lapsenlapset. Elämässä on vielä paljon koettavaa. Kaikki on kohdallaan.

Merimieskirkon kaikille avointa kesäjuhlaa vietetään 11.–12.8. Jyväskylässä Keltinmäen kirkolla.

Tiesitkö?

Suomen Merimieskirkko

- Suomen Merimieskirkko ry on perustettu vuonna 1875.
- Järjestö tekee merimieslähetystä Suomessa ja ulkomailla.
- Merimieskirkko toimii Suomessa vakituisesti seitsemässä satamassa, ja sillä on toimipaikka viidessä Euroopan satamakaupungissa.
- Merimieskirkkoissa käy erityisesti suomalaisissa kauppalavoissa työskenteleviä merimiehiä sekä ulkosuomalaisia. Kirkot palvelevat myös matkailijoita.

Salaatit, yrtit ja retiisit ovat nousseet hyvin kasvuharson alla. Kevään parsasato alkaa olla jo syöty.

Sopivasti lepoa ja puuhaa

Mökki lähellä kotia, järven ranta ja kesäinen idylli pienelle perheelle. Sellainen oli toiveissa, kun Aino Istanmäki asteli Sulkurannan siirtolapuutarhaan 17 vuotta sitten. Parikin mökkiä oli myynnissä, mutta tämä tuntui heti omalta.

MINNA PALOVAARA teksti
JOONAS HARTIKAINEN kuvat

Aino Istanmäen mökki tarvitsi täydellisen kunnostuksen. Entistä jäi vain betonilaatta, ulkoverhous ja katto. Kaikki muu uusittiin. Myöhemmin kunnostettiin vielä katto ja ulkopinnatkin.

Lattian alta Istanmäki löysi vuoden 1948 *Rautatieläinen*-lehtiä. Ilmeisesti rakennus pystytettiin heti alueen perustamisvuonna.

Sulkurannan mökkejä voivat ostaa vain Jyväskylän kaupungin asukkaat, ja tontit ovat vuokralla. Asukkaiden vaihtuvuus on melko pientä. Istanmäki on mökkinsä kolmas omistaja. Uimaranta, kerhomaja, saunat, grillikatot ja vessat ovat mökkiläisten yhteisessä käytössä. Istanmäki rakensi oman ulkokuussin, ja yövieraita varten hankittiin pieni aitta.

Istanmäki ajaa mökilleen aina kun ehtii. Autolla matkaa kertyy neljä kilometriä, pyörällä vähemmän. Keväät ovat aina kiireisiä, mutta tänä vuonna kesä tuli aikaisin.

– Toukokuu on ollut ihan mahdollon. Pitää laittaa mökissä paikat kuntoon, tehdä pihan kevättyöt ja vielä saada vene vesille. Puuhaa riittää.

” Täällä ei tarvitse olla yksin korvessa. Naapurit auttavat, jos tarvitaan.

Tontilla kasvaa pari omenapuuta ja erilaisia marjapensaita. Kasvimaalla vihertävät yrttien ja salaattien versot. Parsasato alkaa

olla syöty, ja raparperinvarret voisi jo kerätä talteen.

Grilliruoka maistuu mökillä koko kesän. Puutarhapöydän ääressä juodaan kahvit ja toisinaan vähän viiniä. Pihalle mahtuu isokin seurue, mutta juhlia varten voi vuokrata alueen kerhomajan.

Parasta mökillä on puutarha ja oma rauha, vaikka naapurit ovat aivan lähellä.

– Täällä ei tarvitse olla yksin korvessa. Naapurit auttavat, jos tarvitaan. Viimeksi lainasin heiltä pari säkkiä multaa.

Sulkurantalaiset tekevät vuosittain talkootyötä vähintään 10 tuntia mökkiä kohti. Sillä tavalla huolehditaan yhteisten alueiden ja rakennusten kunnossapidosta.

Istanmäki toimii tämän kesäkauden Sulkurannan aluevastaavana. Tehtäviin kuuluu talkoiden järjestäminen ja kesätyöntekijöiden ohjaaminen. Tarkoituksena on myös doku-

mentoida alueen monet työtehtävät, jotka ovat langenneet tekijöilleen osaamisen ja kiinnostuksen mukaan.

Asukkaat pitävät kioskia, järjestävät kirpputoreja, rantakirkon ja muita juhlia.

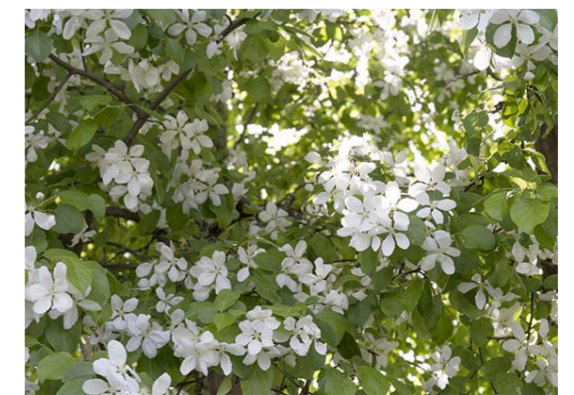
– Lapsen kanssa menimme aina juhannusjuhliille. Siellä oli lasten olympialaiset ja muuta kivaa. Tänä kesänä on ohjelmassa Sulkurannan 70-vuotisjuhlat, Istanmäki kertoo.

Mökillä on vuosien varrella vietetty monia hyviä hetkiä suvun, ystävien ja naapureiden kesken. Se on ollut tiivis osa elämää, mutta tilanteet muuttuvat. Istanmäki aikoo haikein mielin laittaa mökin myyntiin. Jäljelle jää kelluva kesämökki, vielä nimetön vene.

– Tuohon kasvimaan viereen haudattiin meidän hamsteri, herra Tero Lutunen. Poika soitti hautajaisissa surumusiikkia saksofonilla. Nyt se poika on jo aikamies.

Aino Istanmäki on remontoanut mökkinsä sisältä ja ulkoa. Hän kunnostaa mökin asuttavaksi aikaisin keväällä ja viihtyy siellä pitkälle syksyyn. Viileinä päivinä lämmitetään kamiinaa tai napsautetaan lämpöpatterit päälle. Hyvästä eristyksestä huolimatta mökillä voi asua vain kesäisin. Alueen vesijakelu suljetaan lokakuussa, eikä teitä aurata talvisin. Polkuja pitkin mökille pääsee lumenkin läpi.

Erika ja Jaakko Setälän perheessä eletään ja opiskellaan lasten ehdoilla. Lapset Eliel, Edla ja Lilian ovat olleet kaikki helppoja hoidettavia.

Suviseurat on kesän kohokohta

HEIKKI IMPIÖ teksti

Erika ja Jaakko Setälä aikovat osallistua 29.6.–2.7. Äänekosken Liimattalassa järjestettäviin Suvisuuroihin.

– Se kuuluu jokavuotisiin perinteisiin. Se on kesän kohokohta, Erika Setälä toteaa.

Opiskeluaikana Setälät ovat joutuneet tinkimään Jyväskylän rauhanyhdistyksellä viikolla järjestettävistä seuroista. Viikonloppuisin seuroissa kuitenkin käydään. Suviseurat on kristillisistä kesätapahtumista kävijämäärältään suurin ja seurojen tapaan se houkuttelee paikalle kaikenikäisiä.

– Siellä on kiva käydä ja seuroissa tulee vapautunut olo, Jaakko Setälä arvioi.

– Siellä tapaa samassa elämäntilanteessa olevia nuoria perheitä, Erika Setälä summaa.

Myötätuulessa vastavirtaan

Erika ja Jaakko Setälä ovat onnistuneet yhdistämään opiskelun ja lapsiperheen arjen pyörittämisen. Onnistumisen salaisuus on ollut tarkka aikataulutusta ja vuorottelu lastenhoidossa.

HEIKKI IMPIÖ teksti
JOONAS HARTIKAINEN kuva

Setälän perheessä noudatetaan vanhoillislestadiolaista tapaa: lapsia tulee, jos on tullakseen. Tahti on ollut rivakka, sillä kolmesta lapsesta vanhin on vasta kaksi vuotta ja neljä kuukautta ja nuorin on kaksi kuukautta. Samanaikaisesti molemmat vanhemmat ovat opiskelleet.

Erika Setälä valmistuu tänä keväänä etuajassa kuntoutuksenohjaajaksi, ja **Jaakko Setälän** tähtäimessä on fysioterapeutin ja hierojan ammatti.

Kun Erika Setälä aloitti opinnot, opettaja antoi opiskelijoille neuvon: Koulun aikana ei tehdä lapsia, ei saa rakastua eikä saa mennä töihin.

» Jos olisin tiennyt etukäteen, millä tahdilla lapsia tulee, en olisi ehkä lähtenyt edes opiskelemaan.

– Minä odotin tuolloin ensimmäistä lasta. Opettaja sanoi sen varmaan huumorilla painottaen

yleisiä syitä, jotka aiheuttavat opintojen keskeytymistä. Erika Setälä arvelee.

– Moni ottaa välivuotia, tekee töitä tai reissailee, Jaakko Setälä täydentää.

Opinnot ja lapsiperheen arjen pyörittäminen on vaatinut tarkkaa suunnittelua ja aikataulutusta. Jaakko Setälä on pystynyt suorittamaan opintoja pitkälti etänä kotoa käsin.

Yhden syksyn hän oli koti-isänä, kun puolisolalla oli pidempi opintoihin liittyvä harjoittelujakso. Tänä keväänä vanhemmat lapset ovat

olleet osapäivähoidossa fysioterapian opintojen tiivistyessä. Laajasta sukulaispiiristä on saatu tarvittaessa lastenhoitoapua. Molemmat vanhemmat ovat osallistuneet kotitöihin ja lastenhoitoon.

– Tasan menee, Jaakko Setälä toteaa.

– Joo, mutta Jaakko ei voi imetää, Erika Setälä muistuttaa.

Setälöiden opinpolku pienten lasten kanssa ei ole sieltä tyypillisimmästä päästä, ei edes heidän vanhoillislestadiolaisten ystäviensä piirissä. Yleensä vanhemmista toinen on jo töissä, kun esikoinen syn-tyy.

– Olen yllättynyt, miten hyvin on sujunut. Jos olisin tiennyt etukäteen, millä tahdilla lapsia tulee, en olisi ehkä lähtenyt edes opiskelemaan. Hyvä, että en tiennyt, Erika Setälä puntaroi.

Erika Setälä pitää mahdollisena, että hän jatkaisi vielä jossain vaiheessa opintoja. Perhekuntoutuksen kautta on mahdollista kouluttaa edelleen itseään, yrittäjyyssään ei ole pois suljettu vaihtoehto.

– Nyt valmistumisen kynnyksellä tosin on sellainen olo, että en vähän aikaan tee mitään, olen vaan kotona lasten kanssa.

Elämästä

Matka on mielenkiintoisempi kuin päämäärä

MINNA PALOVAARA teksti
JOONAS HARTIKAINEN kuva

Olen **Erika Hast**. Synnyin Kemissä 38 vuotta sitten. Näyttelin, tanssin ja lauloin jo lapsena, joten ammatinvalinta oli selvä. Valmistuin Tampereen yliopistosta teatteriohjaajaksi, ja olen tehnyt töitä käsikirjoittajana ja ohjaajana.

Minua motivoi teatterissa prosessi, jonka läpi lopputulokseen päästään. Matka on mielenkiintoisempi kuin päämäärä. Uusia ideoita syntyy ja tapahtuu monenlaisia asioita, kasvamistakin. Parasta on päästä tekemään töitä eri alojen

osaajien kanssa. Taiteilijoiden pitäisi tässä maassa tehdä paljon enemmän yhteistyötä taidelajien yli.

Alani vaatii epävarmuuden sietämistä. Työ on julkista, ja jokaisella katsojalla on oikeus sanoa mielipiteensä työstäni ja sen lopputuloksista. Niin pitää ollakin. Mielipiteet eivät aina miellytä, mutta ammattilaisena on siitä huolimatta mentävä eteenpäin. Taidetta tehdään elämyksien vuoksi tavallisille katsojille – ei kritikoita varten.

Teatteri on maailman vanhin taidemuoto, yhtä vanha kuin ihminen. Kun kaikki muu riisutaan, jää

jäljelle tarinankerronta ihmiseltä toiselle. Siinä on teatterin voima.

Elämässä tuli vaikea vaihe, kun odotin toista lastani ja esikoinen oli vauva. Menetin äitini äkillisesti. Se oli jaksamisen koetinkivi, joka pakotti punnitsemaan kaikki valintani. Elämän palaset piti järjestää uudelleen. Nyt kaikki palat eivät välttämättä ole enää siellä missä ennen, ja paljon turhaa jäi pois. Luovuin monista painolasteista ja jarruista, peloista ja lukoista, joilla taiteilija ei tee mitään.

Parhaillaan ohjaan Grease-musiikkia, joka tulee ensi-iltaan heinä-

kuussa. Työryhmässä on valtavan lahjakkaita näyttelijöitä, tanssijoita ja laulajia. Kalenterissani on nyt töitä useammalle vuodelle, mikä on freelancerille aivan ihanteellinen tilanne. Tällä alalla tehdään työtä pätkissä.

Olen myös opiskelija. Suoritan Jyväskylän ammattikorkeakoulussa johtamisen ja henkilöstöhallinnon erikoistumisopinnot. Minua kiinnostaa eettinen johtaminen ammattiteattereissa.

Julkinen keskustelu ja #metookampanja toivottavasti uudistavat johtamista myös taidealalla.

Teatteriohjaaja Erika Hast jakaa aikansa työn, perheen ja opintojen kesken. Grease-musiikkialan työllistää kesälläkin, mutta suunnitelmassa on myös lomareissu Berliiniin lasten ehdoilla.